

Redactori: Elena Marinescu,
Amalia Dragne

Coperta: Mona Velciov

Traducerea a fost făcută după originalul în limba bulgară: Arhimandrit Serafim Aleksiev, *Besedi za jivota sled jivota, Ceast șesta*, Editura Sf. Apostol și Evanghelist Luca, Sofia, 2005.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României

ALEXIEV, SERAFIM, arhimandrit

**Viața de după moarte: veșnicia: amară sau
fericită?** / arhimandrit Serafim Alexiev; trad. din
limba bulgară de Gheorghită Ciocoi. – București:
Editura Sophia, 2011

ISBN 978-973-136-262-5

I. Ciocoi, Gheorghită (trad.)

237

Cuvânt înainte

Viața de după moarte a fost o preocupare permanentă a omului din toate timpurile și din toate ariile culturale, moartea fiind în oricare dintre religiile lumii taina însoțită de cele mai fastuoase ritualuri – un rit de trecere ce implică o întregă problematică morală ori doctrinară.

Sunt întrebări legate de viața de după moarte la care știința contemporană, prin mijloace destul de sărace, încercă să dea un răspuns pe baza unor experiențe „trăite”: Există cu adevărat suflet? Există viață după moarte, ori o lume spirituală paralelă cu lumea pe care o cunoaștem? Ce se întâmplă cu omul la despărțirea sufletului de trup? Ce povestesc oame-

nii care au trecut prin moarte clinică despre „lumea de dincolo”?

Învățătura ortodoxă – bazată pe Revelația divină – vorbește despre trei „ceruri” la care omul poate avea acces. Primul cer este atmosfera, al doilea, mai înalt decât acesta, e tăria, firmamentul, ce cuprinde stele, galaxii, universuri fără margini, iar al treilea cer – cel mai înalt – e al Domnului, loc al petrecerii îngerilor și sfinților. Desigur, se poate detalia în cazul dat, așa cum o face Sfântul Dionisie Areopagitul în tratatul său despre ierarhiile cerești, luând în considerare o împărțire a lumii spirituale în nouă ceruri; ceruri la care omul nu va putea ajunge cândva cu vreo navă cosmică, ci doar cu inima curată.

Lumea cealaltă nu poate fi rezumată însă doar la lumea fericită a celor curați cu inima (Mt. 5, 8), la lumea celor cărora li s-au iertat fărâdelegile și li s-au acoperit păcatele (Ps. 31, 1), ci ea cuprinde atât raiul și Împărăția cerurilor, cât și iadul și iezerul cel de foc – loc al plângerii și scrâșnirii dinților (Mt. 13, 50).

Raiul și iadul, sub o formă ori alta, apar în majoritatea religiilor lumii,

fie ele primitive ori târzii. Au existat și mai există și astăzi, din păcate, o mulțime de învățături (chiar și creștine) eronate în privința vieții de după moarte. Mântuitorul lumii, Domnul nostru Iisus Hristos, Unul din Sfânta Treime, Cel ce este, fără nici o tăgădă, Calea, Adevărul și Viața, a vorbit însă limpede și răspicat despre viața cea veșnică. Întru același cuget, Sfinții Părinți, întru plinătatea harului, ne-au lăsat o neprețuită comoară de învățături despre viața de dincolo de mormânt.

Prin cartea de față: *Veșnicia: fericită ori amară?*, editura noastră își propune să deschidă o serie – importantă, credem noi – de titluri despre viața de după moarte, toate aparținând Arhimandritului Serafim Alexiev. Cărțile scrise pe această temă de către cel mai mare teolog bulgar contemporan s-au bucurat de o bună primire atât din partea cititorilor din țările ortodoxe, cât și în Occident, cunoscând mai multe ediții în anii de pe urmă. Ele sunt socotite, pe bună dreptate, printre cele mai lămuritoare și mai de folos pentru creștinul de astăzi, care se confruntă, într-o lume din ce în ce mai

după cuvântul „astăzi”, prin care se obține următoarea schimbare de sens plină de rea-credință: *Adevărat grăiesc ție astăzi: vei fi cu Mine în rai*. Țelul lor este să sublinieze ideea neadevărată că sufletul după moarte se află într-un fel de adormire și nu merge îndată în rai ori în iad.

Să dăm un alt exemplu vădit de denaturare a textului, pe care îl întâlnim în ediția neortodoxă a Apocalipsei Sfântului Ioan Teologul (20, 10), comparativ cu originalul în care citim: *Și diavolul [...] a fost aruncat în iezerul de foc și de pucioasă, unde este și fiara și pro-rocul mincinos, și vor fi chinuiți acolo, zi și noapte, în vecii vecilor*. Cuvintele „în vecii vecilor” sunt rediate tendențios într-una din edițiile neortodoxe ale Bibliei, astfel: „până în vecii vecilor” (vezi *Biblia ori Sfânta Scriptură a Vechiului și a Noului Testament, cu fidelitate și exactitate tradusă din original*, Societatea Biblică – nu există anul și locul editării –, pagina 275, coloana a doua¹). Cu astfel de falsuri, sectanții încearcă să tăgăduiască chinurile cele veșnice. Dar dacă chinurile vor fi „pâ-

¹ Ediția în limba bulgară – *n. trad.*

nă în vecii vecilor”, adică până la un soroc anume, după care se vor întreprinde, atunci și fericirea cea veșnică va dura până în vecii vecilor, deoarece și pentru aceasta în Scriptura lor se folosește aceeași expresie: „până în vecii vecilor” (Apoc. 22, 5).

În Biblie, *iadul*, și mai cu seamă *iezerul cel de foc*, în care la sfârșit va fi aruncat iadul însuși (Apoc. 20, 14), sunt arătate peste tot ca locuri ale celor mai grele pătimiri (Lc. 16, 23; Ps. 48, 16; 140, 7; Is. 14, 15; 66, 24). Prin aceste descoperiri biblice devine evidentă înțelegerea greșită de prefacere a iezerului de foc dintr-un loc de veșnică osândă într-un loc în care vor fi pedeșiți prin nimicire cei păcătoși. Însă prin ce fel de pedeapsă vor fi nimicți? Căci aceasta nu ar fi nicidecum *pedeapsă* pentru păcătoși, ci, dimpotrivă, *binefacere*. Ei au păcătuit fără să fie pedeșiți întreaga lor viață, au săvârșit groaznice fărădelegi, s-au desfătat cu trăirea lor păcătoasă, nedreptățind pe aproapele și, ca răsplată pentru toate acestea, primesc la sfârșit nu vreo pedeapsă anume, ci milostivirea de a nu mai exista și de a nu se mai chinui! Nu se gândesc oare sec-

tanții, care învață în acest mod, că o astfel de concepție este incompatibilă cu dreptatea cea dumnezeiască și că, prin unele ca acestea, se încurajează nepăsarea față de moralitate?

Nu despre o astfel de credință învață însă Cuvântul lui Dumnezeu. Hristos grăiește limpede despre gheena cea de foc, unde *viermele nu moare și focul nu se stinge* (Mc. 9, 44; Mt. 5, 29; 23, 33 ș.a.). Apostolii, de asemenea, dau învățătură despre veșnicile chinuri ca despre un lucru asupra căruia nu încapă îndoială (Iuda 1, 7; II Tes. 1, 9; Apoc. 14, 11 ș.a.). Tot astfel și Sfinții Părinți.

Descriind într-una din epistolele sale tabloul Înfricoșătoarei Judecăți, Sfântul Vasile cel Mare subliniază, printre altele: „Binele, răul, cele arătate, cele ascunse, faptele, cuvintele, gândurile se vor arăta dintr-odată în chip limpede înaintea tuturor, înaintea îngerilor și a oamenilor. În ce primejdie se vor afla aceia care au trăit întru răutate? Unde se vor ascunde sufletele, care dintr-odată, înaintea atâtor privitori, se arată pline de rușine? În ce stare se va arăta trupul celor căzuți în acele *chinuri de nerădat și fără*

de margini în acel loc, unde focul este nestins, viermele chinuie neîncetat, în întunecat și înfricoșatul fund al iadului, în amara tânguire, în suspinele fără de număr, în plânsul și scrâșnirea dinților, și unde nu este nicidecum vreun capăt al suferinței?”¹

Cuvântul lui Dumnezeu nu oferă undeva vreun temei interpretărilor eretice conform cărora păcătoșii vor fi nimiciți. Dimpotrivă, la Sfântul Proroc Daniel citim că *mulți dintre cei care dorm în țărâna pământului (adică cei îngropați) se vor scula (adică vor învia cu trupul), unii la viață veșnică, iar alții spre ocară și rușine veșnică* (Dan. 12, 2). Dacă cei păcătoși vor fi nimiciți atât cu trupul, cât și cu sufletul, cui îi vor fi menite veșnica rușine și veșnica ocară prorocite?

Rătăcirea cum că, chipurile, nu ar exista chinuri *veșnice* în lumea de dincolo este destul de veche, după cum și diavolul – care a inspirat-o – este îmbătrânit în cele rele. Însuși **Sfântul Vasile cel Mare**, la care am făcut referire mai înainte, s-a luptat cu o astfel de

¹ Sfântul Vasile cel Mare, *Epistola 43, Tvoenia*, tom III, Moscova, 1911, p. 72.

învățătură mincinoasă. Înțeleptele sale cugetări asupra acestui fapt ne sunt și astăzi de mare folos. După ce enumeră – în mod expresiv – felurile chipuri prin care Mântuitorul desemnează veșnicele chinuri ale păcătoșilor care nu se pocăiesc (vezi Mt. 25, 41, 46; Mc. 9, 47-48), el spune în încheiere: „Dacă, după asemenea mulțime de mărturii aflate în multe locuri în Scriptura cea insuflată de Dumnezeu, mulți se înșală totuși cu vreun oarecare sfârșit al chinurilor, ca să săvârșească și mai slobod păcate, aceasta este – se înțelege – *înșelare a diavolului*. Căci, dacă există vreun oarecare sfârșit al muncii celei veșnice, atunci fără nici o îndoială și viața cea veșnică trebuie să aibă un sfârșit. Căci și în primul, și în al doilea caz este întrebuițat în același mod termenul de «veșnic». Este spus celor păcătoși că *vor merge aceștia la osândă veșnică, iar dreptii la viață veșnică* (vezi Mt. 25, 46).”¹

Însă adventiștii vor replica: De ce atunci pentru pieirea celor necredincioși este întrebuițat cuvântul „moar-

¹ Sfântul Vasile cel Mare, *Pravila kratko izlojennia*, tom III, Sankt-Petersburg, 1911, pp. 464-465.

te”, care semnifică „nimicirea”? Lor le răspundem: Cuvântul „moarte”, în limbajul biblic, nu desemnează întotdeauna întreruperea vieții, ci se întrebuițează cel mai adesea în sensul de lipsirea sufletului, din pricina păcatelor lui, de fericita părtășie cu Dumnezeu (vezi Fac. 2, 17), în care constă adevărata viață harică, duhovnicească, plină de fericire. În multe locuri, în Cuvântul lui Dumnezeu, *oamenii vii*, cu totul robiți de păcat, sunt numiți *morți*. În același înțeles, Hristos a sfătuit pe unul dintre ucenicii Săi, care vroia să-și îngroape mai întâi tatăl și apoi să se afierosească lucrării evanghelice, spunându-i: *Vino după Mine și lasă morții* (cu duhul) *să-și îngroape morții lor!* (Mt. 8, 22). În Apocalipsă citim: [...] *că ai nume, că trăiești, dar ești mort* (Apoc. 3, 1). Iar Sfântul Apostol Pavel scrie efesenilor: *Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit, pe noi, cei ce eram morți prin greșelile noastre, ne-a făcut vii împreună cu Hristos* (Efes. 2, 4-5; vezi și Col. 2, 13; 3, 1-3).

Iar dacă „moartea” nu semnifică întotdeauna o încetare a vieții, ci, de cele mai multe ori, ea înseamnă și ne-